

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI SƏHIYYƏ NAZİRLİYİ
AZƏRBAYCAN TİBB UNİVERSİTETİ**



PROTEZ VƏ REABİLİTASIYA

FƏNNİ ÜZRƏ

050803 – “Fizioterapiya və tibbi reabilitasiya” ixtisası üzrə

TƏDRİS PROQRAMI

BAKI – 2023

Tərtib edən:

**“Fizioterapiya və tibbi rehabilitasiya”
kafedrasının əməkdaşları**

Kafedra müdiri, t. .f.d. dosent Paşa Mehdiyev Surxay ođlu

 mza _____

t. .f.d., dosent S daq t Quliyeva Qədir qızı

 mza _____

t. .f.d., assistent Vaqif Cəlilov Çingiz ođlu

 mza _____

Rəy verənlər:

- 1. Universitet daxili**
- 2. Universitetdən kənar (yerli və ya xarici)**

Fənn proqramına Elm və Təhsil Nazirliyindən nəşr hüququ (qrif) o zaman alınır ki, sizin fənn Elm və Təhsil Nazirliyinin təsdiq etdiyi təhsil proqramında mövcuddur.

Fənn proqramına Azərbaycan Tibb Universitetindən nəşr hüququ (qrif) o zaman alınır ki, sizin fənn universitet tərəfindən müəyyən edilmiş fəndir və tədris işçi planında mövcuddur.

**Fənn proqramına Elm və Təhsil Nazirliyindən
nəşr hüququ (qrif) alınması üçün tələb olunan sənədlər**

- 1 – Kafedradan çıxarış
- 2 – Fakültə elmi şurasından çıxarış
- 3 – Tədris-metodik şuradan çıxarış (əgər şura varsa)
- 4 – 2 rəy (universitet daxili və kənar)
- 5 – Notariusdan təsdiq olunmuş ərizə forması (qrif almaq üçün)
- 6 – Fənn proqramı möhürlənmiş və imzalanmış (möhür universitetin; imza proqramı tərtib edənlərin)
- 7 – Rektörün adından Elm və Təhsil Nazirliyinə məktub
- 8 – A4 formatında təqdim etmək olar

**Fənn proqramına Azərbaycan Tibb Universitetində
nəşr hüququ (qrif) alınması üçün tələb olunan sənədlər**

- 1 – Kafedradan çıxarış
- 2 – Fakültə elmi şurasından çıxarış
- 3 – Tədris-metodik şuradan çıxarış (əgər şura varsa)
- 4 – 2 rəy (universitet daxili və kənar)
- 5 – Notariusdan təsdiq olunmuş ərizə forması (qrif almaq üçün)
- 6 – Fənn proqramı möhürlənmiş və imzalanmış (möhür universitetin; imza proqramı tərtib edənlərin)
- 7 – Kafedra müdirinin adından rektora məktub
- 8 – A4 formatında təqdim etmək olar

GİRİŞ

AKTS: 3

Fənnin məzmunu

İnsan orqanizminin zədələnmələrini öyrənən bir elm olan travmatologiya və orqanizmin mövcud deformasiyaların aşkar edilməsi, müalicə və profilaktikası və düzəldilməsi ilə məşğul olan ortopediyanın (yunan sözüdür: “ortos”-düzgün, düz, “paidai”-tərbiyyə mənasını verir) ayrılmaz bir hissəsi də süni oynaq köçürülməsi və protezləşdirmədir.

Protezləşdirmə - xüsusi qurğu vasitəsi ilə itirilmiş ətrafın və ya onun bir seqmentinin forması və funksiyasının hissəvi bərpasıdır. Bu problem bir çox məsələləri əhatə edir və onlarla məşğul olan həkim xəstənin sənətini, gələcəkdə işlə təmin olunmasını, ümumi vəziyyətini, ətraf güdülünün və ya seqmentinin formasını, səviyyəsini və reamputasiya olunma proqnozunu müəyyən etməklə həll edilə bilər. Protezləşmənin uğurlu nəticəsi güdülün vəziyyəti və hazırlanan protezin keyfiyyətindən asılıdır. Protezləşdirmə yalnız ağrısız konusvari güdülün yumşaq toxumaların və oynaqın hərəkətli olduğu hallarda uğurlu olur. Protezlərin məqsədə uyğun olaraq kosmetik, aktiv kosmetik, işçi qabiliyyətli olmaqla bir neçə növü vardır. Protezləşmədən qabaq xəstə kompleks bərpaedici müalicə almalı və protezləşdirməyə hazırlanmalıdır. Xəstənin və güdülün protezə uyğunlaşması üçün aşağı ətrafın amputasiyalarında 1,5-2 ay təlim məşq protezlərindən istifadə olunması məqsədəuyğun hesab edilir. Güdülə geyilə qılıf müxtəlif materiallardan – metaldan, ağacdan, dəridən və müxtəlif plastik materiallardan hazırlanır.

Kurs müddətində tələbələrə protezlər, əlamətlər, tətbiqlər, dəyişikliklər və mümkün fəsadlar barədə məlumat vermək, amputasiyalı reabilitasiya anlayışını təmin etmək, amputasiya üçün müvafiq müalicə proqramını planlaşdırma və tətbiq etmək bacarığını əldə etmək, protezi hazırlama və ya istehsal prosesi haqqında olan məlumatlar, amputasiya edilmiş və ya anadangəlmə çatışmazlığı olan xəstə üçün müvafiq protez qərarı vermək, amputasiyaya müvafiq müalicə proqramını planlaşdırmaq və həyata keçirmək, protezi olan xəstələrdə reabilitasiya mərhələlərinə görə lazımı qiymətləndirmələri planlaşdırmaq və aparmaq kimi məlumatlar veriləcəkdir..

Bu fən üzrə talebe Protezlər, əlamətlər, tətbiqlər, dəyişikliklər və mümkün fəsadlar barədə məlumat vermək; amputasiyalı reabilitasiya anlayışını təmin etmək. Amputasiya üçün müvafiq müalicə proqramını planlaşdırma və tətbiq etmək bacarığını əldə etmək. Protezi hazırlayan və istehsal prosesləri haqqında məlumatları olan hissələri tanıyın. Amputasiya edilmiş və ya anadangəlmə çatışmazlığı olan xəstə üçün müvafiq protez qərar verir Amputasiya üçün müvafiq müalicə proqramını planlaşdırır və həyata keçirir. Protezi olan xəstələrdə reabilitasiya mərhələlərinə görə lazımı qiymətləndirmələri planlaşdırır və aparır. Protez tətbiqetmələri və amputasiya reabilitasiyasına giriş , Amputasiya səbəbləri və səviyyələri, Amputasiyalardakı səbəb və səviyyə arasındakı əlaqə , Qismən ayaq amputasiya və protez tətbiqetmə Syme amputasiya və protez tətbiqləri, Aşağıda diz amputasiya səviyyəsi, protez tətbiqləri və komponent seçimi, biomexaniki parametrlər, Diz disartikulyasiya amputasiya səviyyəsi, protez tətbiqləri və biyomekanik parametrlər , Diz amputasiyası, protez tətbiqləri və komponent seçimi, biyomekanik parametrlər, Çanaq disartikulyasiya amputasiya səviyyəsi, protez tətbiqlər və biomexaniki parametrlər, Yuxarı ekstremal amputasiya səviyyəsi və protez tətbiqləri öyrənir.

Fənnin məqsədi : tələbələrə protezlər, əlamətlər, tətbiqlər, dəyişikliklər və mümkün fəsadlar barədə, amputasiyalı reabilitasiya anlayışını təmin etmək, amputasiya üçün müvafiq müalicə proqramını planlaşdırma və tətbiq etmək bacarığını əldə etmək, protezi hazırlama və ya istehsal prosesi haqqında olan məlumatlar, amputasiya edilmiş və ya anadangəlmə çatışmazlığı olan xəstə üçün müvafiq protez qərarı vermək, amputasiyaya müvafiq müalicə proqramını planlaşdırmaq və həyata keçirmək, protezi olan xəstələrdə reabilitasiya mərhələlərinə görə lazımı qiymətləndirmələri planlaşdırmaq və aparmaq kimi məlumatları verməkdən ibarətdir.

Tələbə nəyi bilməlidir:

Protez tətbiqetmələri və amputasiya reabilitasiyasına giriş

Amputasiya səbəbləri və səviyyələri.

Amputasiyalardakı səbəb və səviyyə arasındakı əlaqə

Qismən ayaq amputasiya və protez tətbiqetmə natamam amputasiya və protez tətbiqləri

Aşağıda diz amputasiya səviyyəsi, protez tətbiqləri və komponent seçimi, biomexaniki parametrlər

Diz disartikulyasiya amputasiya səviyyəsi, protez tətbiqləri və biomexanik parametrlər

Diz amputasiyası, protez tətbiqləri və komponent seçimi, biomexanik parametrlər

Çanaq disartikulyasiya amputasiya səviyyəsi, protez tətbiqlər və biomexaniki parametrlər

Yuxarı ekstremal amputasiya səviyyəsi və protez tətbiqləri

Tələbə nəyi bacarmalıdır

1- Protez hazırlama və istehsal prosesləri haqqında məlumatları.

2-Amputasiya edilmiş və ya anadangəlmə çatışmazlığı olan xəstə üçün müvafiq protez qərar vermə prosesini

3-Amputasiya zamanı müvafiq müalicə proqramını planlaşdırmağı və həyata keçirməyi.

4-Protezi olan xəstələrdə reabilitasiya mərhələlərinə görə lazımı qiymətləndirmələri planlaşdırmağı və aparmağı.

5-Protezin uyğunluğuna nəzarət etməyi, lazımı biomexaniki düzəlişlər etməyi və protezlərdən istifadə edən xəstələrdə nəticələri təhlil etməyi.

6-Protez tətbiqetmə zamanı mümkün fəsadları əlaqələndirməyi.

7-Protez və reabilitasiya sahəsində qabaqcıl texnoloji tətbiqetmələr haqqında məlumat əldə etməyi.

Tələbə nəyə yiyələnəcəkdir:

Amputasiya, amputasiya səbəbləri, səviyyələri, anadangəlmə çatışmazlıq, qismən əl və ayaq protezləri, yuxarı və alt ekstremal amputasiya səviyyəsi, protez tətbiqləri və komponent seçimi, protezlərdə statik və dinamik parametrlər, idarəetmə mexanizmləri, alt ekstremal amputasiyalarda görülən problemlər, erkən və müvəqqəti protezlər tətbiqlər, miyoelektrik protezlər, qabaqcıl texnoloji protez tətbiqləri və ampute reabilitasiyası

PROQRAM

Proqram 30 saat müəhazirə və 10 saat seminardan ibarətdir. Bu fən üzrə talebe protezlər, əlamətlər, tətbiqlər, dəyişikliklər və mümkün fəsadlar barədə məlumat vermək, amputasiyalı reabilitasiya anlayışını təmin etmək, amputasiya üçün müvafiq müalicə proqramını planlaşdırma və tətbiq etmək bacarığını əldə etmək, protezi hazırlama və istehsal prosesləri haqqında məlumatları olan hissələri tanımağı. Amputasiya edilmiş və ya anadangəlmə çatışmazlığı olan xəstə üçün müvafiq protez qərar vermək, amputasiyaya müvafiq müalicə proqramını planlaşdırır və həyata keçirir.

Fizioterapiya və tibbi reabilitasiya ixtisası üzrə III kurs tələbələri üçün

“Protez və reabilitasiya” fənnindən müəhazirələrin mövzu planı

Yaz (VI semestr)

Cəmi: saat 30

Nö	Topic Mövzu (müəhazirə)	Saat
1	Protezləşdirmədə reabilitasiya: Protezlər, növləri. Multidissiplinar yanaşma	2
2	Yaşlanma və fəaliyyətə dözümlülük: Protez reabilitasiyasına səbəb olan nəticələr	2
3	Protez reabilitasiyasında motor nəzarəti, Motor funksiyanın öyrənilməsi və	2

	Sinir plastikasiyası	
4	Protez reabilitasiyasında sübuta əsaslanan yanaşma	2
5	Yerişin klinik qiymətləndirilməsi	2
6	Materiallar və texnologiya	2
7	Yanıqların reabilitasiyasında amputasiya və protezlər	2
8	Sinir-əzələ və əzələ-skelet sisteminin pozğunluğunun idarə edilməsində uyğunlaşma	2
9	Amputasiyanın etiologiyası	2
10	Həssas ayaqlar üçün yara baxımı	2
11	Amputasiya olan şəxslər üçün atletik seçimlər	2
12	Əzaları çatışmayan uşaqlar üçün reabilitasiya	2
13	Yüksək səviyyəli və ikitərəfli aşağı ətraf amputasiyası olan şəxslər üçün protez seçimləri	2
14	Aşağı Əzalar üçün Amputasiya Cərrahiyyəsi	2
15	Əməliyyatdan sonrakı və protezdən əvvəl qulluq	2

**Fizioterapiya və tibbi reabilitasiya ixtisası üzrə III kurs tələbələri üçün
“Protez və reabilitasiya” fənnindən seminarların mövzu planı
Yaz (VI semestr)**

Nö	Topic Mövzu (praktik məşğələ)	Saat
1	Protez ayaqlar. Qismən ayağın və topuq amputasiyasının postoperativ müdaxiləsi	2
2	Transtibial protezlər	2
3	Transfemoral protezlər	2
4	Aşağı ekstrimlərdə disvaskulyar amputasiyada erkən reabilitasiya. Mikroprosessorlu diz protezləri olan insanlar üçün təkmil reabilitasiya	2
5	Üst ekstremitələrin amputasiyası olan şəxslər üçün protez seçimləri. Üst ekstremitələrin amputasiyası olan şəxslərin reabilitasiyası	2

Cəmi: saat 10

METODİKİ TƏMINAT:

Michelle M. Lusardi, PT, DPT, PhD, Milagros “Millee” Jorge, PT, MA, EdD, Caroline Nielsen, BA, MA, Ph.D // ORTHOTICS & PROSTHETICS IN REHABILITATION // 3251 Riverport Lane St. Louis, Missouri 63043 // THIRD EDITION // 978-1-4377-1936-9 Copyright © 2013, 2007, 2000 by Saunders, an imprint of Elsevier Inc.

TEXNİKİ TƏCHİZAT:

Fənn üzrə mühazirə və praktiki məşğələlər multimedia avadanlıqları (proyektor, ekran və s.) ilə təchiz olunmuş auditoriyalarda keçirilir.

Kağız formatı 60x84 1 / 16
Sifariş . Tiraj 30.

Azərbaycan Tibb Universitetinin
nəşriyyatında çap edilmişdir.
Tel.: (012) 595-55-76

